

ЗАКОНОДАВЧІ НОВАЦІЇ ЩОДО ПДВ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Курінна І.О., здоб. ОС «магістр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент **В.В. Ярова**
Державний біотехнологічний університет

Починаючи з 24 лютого 2022 року, в Україні діє правовий режим воєнного стану, вперше введений Указом Президента України № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» і з тих пір неодноразово продовжений [4].

Задачами обліку податку на додану вартість полягає у встановленні часу виникнення податкових обов'язків та їх суми, створенні податкових накладних та коригувальних розрахунків, а також у складанні звіту «Декларація з ПДВ» на основі податкової документації.

У період воєнного стану влада впроваджує різноманітні законодавчі новації, спрямовані на полегшення управління бізнесом у таких умовах. Ці зміни ставлять перед собою кілька головних цілей: забезпечення максимального спрощення ведення бізнесу в умовах воєнного стану, збереження функціонування підприємств, які мають важливе значення для економіки країни, підтримка суб'єктів господарювання та їхніх працівників, а також забезпечення потреб Збройних Сил України та інших військових формувань в необхідному озброєнні та техніці. Такі заходи стали невід'ємною складовою політики в умовах кризи, що допомагає зберегти стабільність та функціонування країни в період напруженої ситуації.

З початком повномасштабної війни було закрито Єдиний реєстр податкових накладних (далі ЄРПН) у зв'язку з чим податкові накладні (ПН) не могли зареєструвати - тимчасово відмінилася їх реєстрація. Пунктом 32 підрозділу 2 Розділу XX Податкового кодексу України на період дії правового режиму воєнного стану були визначені особливості формування податкового кредиту. Наприклад, покупець, який придбав (отримав) товари або послуги, може скласти податкову накладну самостійно, якщо постачальник її не надав. На підставі цього складеного документа (якщо він має всі обов'язкові реквізити згідно ст. 9 Закону про бухоблік) він має право скористатися податковим кредитом, не чекаючи реєстрації податкової накладної.

Суми податкового кредиту з ПДВ, сформовані на підставі даних первинних (розрахункових) документів, отриманих від постачальників товарів/послуг, повинні відображатися платниками ПДВ у табл. 2.1

«Відомості про операції з придбання з податком на додану вартість, які підлягають оподаткуванню за основною ставкою та ставками 7% і 14%» додатку 1 до декларації з ПДВ.

По деяких товарах знизили ставку ПДВ Па ставкою ПДВ у розмірі 7% оподатковуються операції з ввезення на митну територію України та постачання на митній території України бензинів моторних, важких дистилятів та скрапленого газу, нафти або нафтопродуктів сирих, одержаних з бітумінозних порід (мінералів).

Ми узагальнили основні зміни, які відбувалися у нарахуванні і сплаті ПДВ з лютого 2022 р. і які діяли (діють) «протягом дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану»:

- операції з добровільної передачі або відчуження коштів, товарів, у тому числі підакцизних, надання послуг на користь Збройних сил України та підрозділів територіальної оборони, без попереднього або наступного відшкодування їх вартості, не вважаються операціями з реалізації для цілей оподаткування [1];

- врахування у складі витрат у повному обсязі коштів та майна, що передається Збройним Силам України та іншим підрозділам [1];

- сума відшкодування вартості пального, витраченого при наданні послуг з перевезення для забезпечення потреб Збройних сил України та підрозділів територіальної оборони, не включається до складу оподатковуваного доходу фізичних осіб, які надають такі послуги [1];

- податкові зобов'язання з ПДВ не нараховуються та податковий кредит, сформований при їх придбанні, не коригується при знищенні (втраті) товарів, придбаних з ПДВ, при передачі в державну чи комунальну власність, на користь добровольчих формувань територіальних громад, інших осіб для потреб забезпечення оборони України [2];

- встановлено перелік установ, організацій, військових формувань, частин, підрозділів у відношенні до яких передача/надання товарів та послуг не є постачанням товарів та послуг. Не оподатковується не лише реалізація, а і постачання таких товарів або послуг, не виникає умовне податкове зобов'язання з ПДВ [2];

- податковий кредит формується на підставі податкових накладних, зареєстрованих в ЄРПН;

- податковий кредит формується за операціями, не підтвердженими реєстрацією в ЄРПН податковими накладними. [2];

- необхідність складання додатку 1 до «Декларації з ПДВ», а саме таблиці 2.1. «Відомості про операції з придбання з податком на

додану вартість, які підлягають оподаткуванню за основною ставкою та ставками 7% і 14%» [2];

- відображення податкового зобов'язання за незареєстрованими податковими накладними при прийнятті декларації супроводжується зменшенням реєстраційного ліміту постачальника на суму такого ПЗ. Одночасно виникає показник «Сума перевищення» на цю ж суму суму ПДВ – і на неї можна буде зареєструвати ПН за цей місяць, коли це стане технічно можливо [2];

- подання покупцем заяви про помилки або порушення, якщо продавець допустив помилки в податковій накладній або порушив встановлені терміни реєстрації в системі електронного адміністрування податків та зборів, з метою коригування податкових недоліків та забезпечення правильної сплати податку. Подання заяви про помилки не призведе до притягнення покупця до відповідальності за помилки продавця [2];

- покупці товарів або послуг зобов'язані протягом шести місяців після припинення воєнного стану уточнити свої показники податкового кредиту, враховуючи дані, зареєстровані в ЄРПН податкових накладних та розрахунків коригування [2, 3];

- під час дії воєнного стану при здійсненні операцій з постачання пального та інших нафтопродуктів до складу вартості таких товарів включається ПДВ, визначений за ставкою 7% [2].

Таким чином, у контексті продовження військових дій важливою стає ефективна податкова політика, спрямована на забезпечення економічної стійкості та підтримку підприємств в умовах конфлікту. Мета таких заходів – збереження економічного потенціалу, забезпечення оборонного потенціалу та підготовка до подальшого економічного відновлення країни після війни.

Інформаційні джерела

1. Бикова Г. Бізнес допомагає ЗСУ під час війни: які податкові наслідки? *Дебет-Кредит*. URL: <https://news.dtki.ua/taxation/common/75203>.

2. Бикова Г. ПДВ-зміни під час війни: за лютий та наступні місяці. *Дебет-Кредит*. URL: <https://news.dtki.ua/taxation/pdv/75438-pdv-zmini-pid-cas-viini-za-liutii-ta-nastupni-misiaci>. 21.03.2022.

3. Бухоблік ПДВ: 2023. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7705-buhoblk-pdv>.

4. Фоменко В. Зміни в оподаткуванні ПДВ під час воєнного стану. URL: <https://www.integrites.com/uk/publications/changes-regarding-vat-taxation-during-the-martial-law/>